

Η Οσία Μαρία η Αιγυπτία Πρότυπο μετάνοιας

Πρωτοπρεσβύτερου Θεμιστοκλή Χατζηιωάννου
Δρ. Θεολογίας

Η αγία μας Εκκλησία τιμά την αγία μνήμη της δύο φορές τον χρόνο, την πρώτη Απριλίου και την Πέμπτη Κυριακή της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Τον *Βίο* της συνέταξε ο άγιος Σωφρόνιος Ιεροσολύμων (634-638 μ.Χ.).

Ο βίος της

Η Οσία Μαρία η Αιγυπτία γεννήθηκε στην Αίγυπτο την εποχή του αυτοκράτορα Ιουστινιανού (527-565 μ.Χ.). Σε ηλικία μόλις δώδεκα ετών εγκατέλειψε την οικογένειά της και κατέφυγε στην Αλεξάνδρεια, όπου για δεκαεπτά ολόκληρα χρόνια έζησε μέσα στην πορνεία.

Όπως η ίδια είχε αφηγηθεί στον αββά Ζωσιμά, διητέλεσε «*δημόσιον προκείμενη τῆς ἀσωτίας ὑπέκκαυμα, οὐ δόσεως τινός, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἔνεκεν*», κάνοντας δηλαδή το έργο της δωρεάν, «*ἐκτελοῦσα τὸ ἐν αὐτῇ καταθύμιον*». Είχε, δηλαδή, ακόρεστη επιθυμία και ακατάσχετο έρωτα να κυλιέται στο βόρβορο της πορνείας. Εξασφάλιζε τα προς το ζην είτε ζητιανεύοντας είτε υφαίνοντας λινά υφάσματα. Δεν κατέφυγε στην πορνεία λόγω φτώχειας, όπως έκαναν συχνά άλλες γυναίκες, αλλά κατέληξε στην πορνεία, γιατί καταφλεγόταν από την ακόρεστη επιθυμία. Γι' αυτό και «*πρόσφερε*» το σώμα της δωρεάν.

Η μεταστροφή της

Μια μέρα, όταν είδε πλήθος ανθρώπων να επιβιβάζονται σε πλοίο με προορισμό τους αγίους Τόπους, μπήκε και αυτή στο πλοίο προσφέροντας το σώμα της, για να πληρώσει τα ναύλα για το ταξίδι. Όπως η ίδια είχε αναφέρει στον αββά Ζωσιμά, κατά την διάρκεια του ταξιδιού της δεν υπήρχε είδος ασέλγειας από όσα λέγονται και δεν λέγονται, του οποίου δεν έγινε διδάσκαλος σε εκείνους τους ταλαίπωρους ταξιδιώτες. Και η ίδια εξέφρασε την απορία της, στον αββά Ζωσιμά για το πώς η θάλασσα υπέφερε τις ασωτίες της και γιατί η γη δεν άνοιξε το στόμα της και δεν την κατέβασε στον Άδη, επειδή είχε παγιδεύσει τόσες ψυχές στην αμαρτία.

Κατά τη διάρκεια εκείνου του ταξιδιού δεν αρκέστηκε στο ότι διέφθειρε τους νέους, αλλά διέφθειρε και πολλούς άλλους από τους κατοίκους της πόλεως και τους ξένους επισκέπτες. Και στα Ιεροσόλυμα που πήγε κατά την εορτή του Τιμίου Σταυρού, περιφερόταν στους δρόμους *«ψυχᾶς νέων ἀγρεύουσα»*.

Ἐφθασε στα Ιεροσόλυμα ανήμερα της μεγάλης γιορτής της Ὑψώσεως του Τιμίου και Ζωοποιού Σταυρού, όπου και ακολούθησε τους προσκυνητές μέχρι και τον Ναό της Αναστάσεως. Στο κατώφλι, όμως, του Ναού μια αόρατη δύναμη την εμπόδιζε να εισέλθει σ' αυτόν. Προσπάθησε πολλές φορές χωρίς αποτέλεσμα. Οι υπόλοιποι προσκυνητές έμπαιναν χωρίς καμιά δυσκολία. Γρήγορα κατάλαβε ότι δεν μπορούσε να μπει στον Ναό και να προσκυνήσει τον Τίμιο Σταυρό εξαιτίας της άσωτης ζωής της.

Συνήλθε, τότε, ως ο Ἄσωτος Υἱός της παραβολής και έφθασε σε μεγάλη μετάνοια. Στάθηκε μπροστά σε μια εικόνα της Παναγίας και ζήτησε συγχώρηση, ζήτησε καθοδήγηση και βοήθεια. Όταν, στη συνέχεια, δοκίμασε να ξαναμπει στον Ναό εισήλθε ανεμπόδιστα και προσκύνησε τον Τίμιο Σταυρό. Τότε, αφού ευχαρίστησε την Παναγία, γιατί τη βοήθησε, άκουσε μια φωνή να της λέει *«Ἄν περάσεις τον Ιορδάνη, θα βρεις ένδοξη ανάπαυση»*.

Πήγε, λοιπόν, η οσία Μαρία η Αιγυπτία στο μοναστήρι του αγίου Ιωάννου του Προδρόμου στον Ιορδάνη, όπου εξομολογήθηκε και κοινώνησε. Την επόμενη μέρα, αφού πήρε μαζί της τρία ψωμιά, προχώρησε βαθιά μέσα στην έρημο πέραν του Ιορδάνη.

Τα χρόνια της μετάνοιάς της

Στην έρημο πέραν του Ιορδάνη έζησε σαράντα επτά χρόνια χωρίς να συναντήσει άνθρωπο. Ως τροφή της είχε τα τρία ψωμιά που πήρε μαζί της και στη συνέχεια ό,τι εύρισκε μέσα στην έρημο. Στα πρώτα δεκαεπτά χρόνια μέσα στα βάθη της ερήμου, τα ρούχα της έγιναν κουρέλια και υπέφερε αγόγγυστα τον καύσωνα της ημέρας και το ψύχος της νύκτας. Τρεφόταν με ρίζες και άγρια χόρτα. Πολεμούσε τις βίαιες επιθέσεις των παθών και την ενθύμηση των αμαρτημάτων της με μετάνοιες και προσευχές, ζητώντας τη βοήθεια της Παναγίας. Για δεκαεπτά ολόκληρα χρόνια στην έρημο, πολεμούσε *«θηρσὶν ἀνημέροις ταῖς ἀλόγοις ἐπιθυμίαις πυκτεύουσα»*.

Είχε πολλές επιθυμίες φαγητών, ποτών και *«πορνικῶν ἁσμάτων»* και πολλούς λογισμούς, που την ωθούσαν προς την πορνεία. Όμως, όταν ερχόταν κάποιος λογισμός μέσα της, έπεφτε στη γη, την έβρεχε με δάκρυα και δεν σηκωνόταν από τη γη *«ἕως οὗ το φῶς ἐκεῖνο τὸ γλυκὺ περιέλαμψεν καὶ τοὺς λογισμοὺς τοὺς ἐνοχλοῦντας αὐτῇ ἐδίωξεν»*. Συνεχῶς προσευχόταν στην Παναγία. Κατόρθωσε να

εκριζώνει από την καρδιά της όλα τα πάθη με την σκληρή άσκηση. Μεταμόρφωσε τη φωτιά της σαρκικής επιθυμίας σε θείο έρωτα.

Ο αββάς Ζωσιμάς

Ο αββάς Ζωσιμάς, που έζησε μέχρι τα πενήντα τρία του χρόνια με μεγάλη άσκηση και ήταν φημισμένος στην περιοχή του, είχε ένα λογισμό κάποιας πνευματικής υπεροψίας, για το αν υπήρχε κάποιος άλλος μοναχός που θα μπορούσε να τον ωφελήσει ή να του διδάξει κάποιο καινούργιο είδος ασκήσεως.

Ο Θεός, για να τον διδάξει και να τον διορθώσει, του αποκάλυψε ότι κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να φθάσει στην τελειότητα. Του είπε μάλιστα να πάει σε ένα μοναστήρι που βρισκόταν κοντά στον Ιορδάνη ποταμό. Ο Αββάς Ζωσιμάς υπάκουσε στη φωνή του Θεού και πήγε στο μοναστήρι του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού.

Στο μοναστήρι αυτό υπήρχε ένας κανόνας. Σύμφωνα με αυτόν, την Κυριακή της Τυρινής, αφού οι μοναχοί κοινωνούσαν των Αχράντων Μυστηρίων, προσεύχονταν και αλληλοασπάζονταν. Έπειτα, λάμβαναν ο καθένας τους μερικές τροφές και έφευγαν στην έρημο πέραν του Ιορδάνου, για να αγωνισθούν κατά την περίοδο της Τεσσαρακοστής τον αγώνα της ασκήσεως. Επέστρεφαν στο μοναστήρι την Κυριακή των Βαΐων, για να εορτάσουν τα Πάθη, τον Σταυρό και την Ανάσταση του Χριστού.

Αυτόν τον κανόνα εφάρμοσε και ο Αββάς Ζωσιμάς. Αφού έλαβε ελάχιστες τροφές, βγήκε από το μοναστήρι και πορεύθηκε στην έρημο, έχοντας την επιθυμία να εισέλθει όσο μπορούσε πιο βαθιά σε αυτή, με την ελπίδα μήπως συναντήσει κάποιον ασκητή που θα τον βοηθούσε να φθάσει σε αυτό που ποθούσε. Πορεύονταν προσευχόμενος και τρώγοντας ελάχιστα. Κοιμόταν δε όπου βρισκόταν.

Η συνάντηση του αββά Ζωσιμά με την οσία Μαρία την Αιγυπτία

Μετά από μία πορεία είκοσι ημερών, όταν κάθισε να ξεκουραστεί και έψελνε, είδε στο βάθος μια σκιά, που έμοιαζε με ανθρώπινο σώμα. Στην αρχή θεώρησε ότι ήταν δαιμονικό φάντασμα, αλλά έπειτα διαπίστωσε ότι ήταν άνθρωπος. Αυτό το ον που έβλεπε ήταν γυμνό, είχε μαύρο σώμα – το χρώμα αυτό προερχόταν από τις ηλιακές ακτίνες – και είχε στο κεφάλι του λίγες άσπρες τρίχες, που δεν έφθαναν πιο κάτω από τον λαιμό. Ο Αββάς Ζωσιμάς έβλεπε την Οσία Μαρία, την ώρα που προσευχόταν.

Η Οσία Μαρία η Αιγυπτία ασκούσε την αδιάλειπτη προσευχή. Ο Αββάς Ζωσιμάς την είδε, όταν εκείνη ύψωσε τα μάτια της στον ουρανό και άπλωσε τα χέρια της

και τότε την είδε «ύψωθεισαν ὡς ἓνα πῆχυν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῷ ἀέρι κρεμαμένην καὶ οὕτω προσεύχεσθαι».

Ο Αββάς Ζωσιμάς προσπάθησε να πλησιάσει, για να διαπιστώσει τι ήταν αυτό που έβλεπε, αλλά το ανθρώπινο εκείνο ον απομακρυνόταν. Έτρεχε ο Αββάς Ζωσιμάς, έτρεχε και εκείνο. Και ο Αββάς κραύγαζε με δάκρυα προς αυτό ώστε να σταματήσει, για να λάβει την ευλογία του. Όταν την πλησίασε, αυτή τον αποκάλεσε με το μικρό του όνομα, πράγμα που προκάλεσε μεγάλη εντύπωση στον Αββά Ζωσιμά. Τότε του είπε ότι δεν μπορεί να γυρίσει και να τον δει κατά πρόσωπο, γιατί είναι γυναίκα γυμνή και έχει ακάλυπτα τα μέλη του σώματός της.

Τον παρακάλεσε, αν θέλει, να της ρίξει ένα κομμάτι από τα ρούχα του, για να καλύψει το γυμνό σώμα της. Ο Αββάς Ζωσιμάς έκανε ό,τι του είπε και αμέσως γονάτισε, για να λάβει την ευχή της, ενώ το ίδιο έκανε και εκείνη. Και παρέμειναν και οι δύο γονατιστοί περιμένοντας ο καθένας την ευλογία του άλλου.

Η οσία Μαρία διηγείται τα του βίου της

Επειδή ο Αββάς αναρωτιόταν, μήπως έβλεπε μπροστά του κάποιο άυλο πνεύμα, εκείνη διακρίνοντας τους λογισμούς του, τού είπε ότι είναι αμαρτωλή, που έχει περιτειχισθεί από το άγιο Βάπτισμα και είναι χώμα και στάχτη και όχι άυλο πνεύμα. Η Οσία Μαρία κατά την συνάντησή αυτή, αφού αποκάλυψε όλη την ζωή της, ζήτησε από τον Αββά Ζωσιμά να έλθει κατά τη Μεγάλη Πέμπτη της επόμενης χρονιάς, σε έναν ορισμένο τόπο στην όχθη του Ιορδάνη ποταμού, για να την κοινωνήσει.

Η αγία μας Εκκλησία βλέπει στο πρόσωπο της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας όχι απλώς ένα παράδειγμα μεγάλης μετάνοιας, αλλά και μια ένδειξη της μεγάλης αγάπης του Κυρίου μας που μπορεί να μεταμορφώσει τον κάθε άνθρωπο, όσο αμαρτωλός και νά 'ναι, σε άγιο.

Στις δύσκολες μέρες που ζούμε, όσο και αν πλεόνασε η αμαρτία, νά 'μαστε σίγουροι ότι υπερπερισεύει η χάρις του Θεού, όπως σοφά μας τονίζει ο μέγας των Εθνών απόστολος Παύλος. Το παράδειγμα της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας δηλώνει του λόγου το αληθές. Ας μιμηθούμε λοιπόν κι εμείς την δική της μετάνοια επικαλούμενοι τη δική της μεσιτεία προς τον Κύριο.